

אתם זוכרים, בישיבה, כמה פעמים נמאס לכם מהאוכל הלא מגוון? אתם יודעים עיקמתם את האף כשאמא הגישה לכם ארוחת צהרים שהיתה דומה לזו של שלשום?

אתם יודעים כמה עומדות אמהות לפני הצהרים, או בערב, בזמן שהם מבשלות, ונושאות עיניים לספר מתכונים מוצלח שיאיר את עיניהן, ויביא להם סוף סוף איזה גיוון למטבחן?

אז נכון, ש"בנאדם על רמה", לא מתעסק בגיוונים באוכל, הוא אוכל את מה שהוגש לפניו, ונהנה ממנו אפילו, וזהו, אחרי כמה דקות הוא לא זוכר מה הוא אכל. אבל לא כל אחד הוא "בנאדם על רמה", ומבחר במאכלים הוא דבר נפשי די נצרך.

והקבוצה השניה המדוברת, היתה של אנשים, כנראה, מהעשריון של ה"תת רמה", בואו נאמר על גבול הטיפשות. היה להם אוכל, והוא היה אפילו מגוון בטעמו, רק לא היה מגוון במרקם שלו ובמראה שלו -

והם התאונו לפני משה, ואמרו, אדונונו משה, בבקשה, קצת צבע.

אנחנו זוכרים את הקישואים הירוקים היפים, את האבטיחים, וואו הם היו אדומים, מתוקים מתוקים. היה גם קצת חריף.

הם אומרים: משה רבינו, יאללה, יבש עלינו, כבד עלינו הרצינות הזאת, בבקשה משה, קצת חריף. מה, למטבח המרוקאי לא מגיע ליהנות קצת במדבר, לא?

וקבוצה זו נחרטו לדיראון, עד שמצאו את מותם בעוד אכלם בין שיניהם. בקברות התאוו.

*

ואנחנו רוצים בבקשה להבין, מה ההבדל? מה החילוק?

למה הקבוצה הראשונה שמבקשת דבר לא הגיוני - מקבלת מעמד של כבוד לדורות. והקבוצה השניה, שמבקשת דבר שאינו בנמצא - מקבלת מעמד נחות לדורות עולם?

אז כנראה שהתשובה שעומדת לכם על הלשון,

היא:

נו, זה מצוה וזה עבירה. מצוה מותר לרצות לעשות, ועבירה אסור לרצות לעשות.

ובכן, אתם צודקים, שזה המבדק הראשוני. מצוה או עבירה.

אבל אני לא בטוח שאלו שהתאוו לבשר ידעו מראש שזה עבירה, ואני גם לא ברור עם עצמי שכל רצון לא אפשרי לעשות דבר מצוה, הוא מצוה.

ויותר מזה,

התורה היא נצחית ועלינו ללמוד ממנה דרכי חיים. אז תזכרו כמה פעמים בחיים, יצא לכם הלב מרוב רצון להשיג משהו. בואו ניקח לדוגמא, דירה.

לא קרה לכם, שהבנתם שאתם צריכים לשפר את הדיור, כי הבית גדל והצרכים טפחו - ומצאתם את עצמכם נגררים להוצאות של מאות אלפים, ובאמת באמת, לא ידעתם היכן לשים את האצבע ולומר:

זה כן; זה רצון רצינולי!

וזה לא; זה "מוותרות"! זה בזבוז!

לרצות את האשה במטבח של המילה האחרונה או אחת לפני האחרונה, זה רצון השם? אני חושב שכן, צריך לתת לאשה יותר מכפי היכולת, כך כתוב אפילו בספרים הקדושים.

וכמה פעמים דווקא ברשת של הרצון הטוב הזה, אנחנו נלכדים ברצונות מעוותים של האספסוף שהתאוו לקצת שום ובצל.

רווח להתבונן

עלון מס' 26
בהעלותך

מאמרי התבוננות והתחברות בעבודת הנפש והנשמה

בין רצון ליגיטמי לשגעון

בפרשתנו, אנו מוצאים שני קבוצות של אנשים, התובעים בכל לב משאלות לא מציאותיות, לפחות בתנאים שניצבו להם.

הראשונים הם אלו שהיו טמאי מתים, אם נושאי ארונו של יוסף אם נושאי נדב ואביהו לאחר שיצאה בהם אש ה'.

על כל פנים, משה רבינו מצוה את עם ישראל על פי ה' וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ. והעם מתארגן מיד לקראת המצוה הגדולה, בוחר כבשים בני שנה תמימים בודקים ממום - תכונה שלימה.

וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמָאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא, וְהַדְּבַר חָרָה לָהֶם מְאֹד. וַיִּקְרְבוּ לְפָנָי מִשָּׁה וַלְפָנָי אֶהְרֶן בַּיּוֹם הַהוּא. וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמָאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבָּן ה' בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

גם אנחנו רוצים. נכון שישנם חוקים ומשפטים סביב מצות קרבן הפסח. נכון שאנחנו אנשים קצת לא שפויים, קצת לא מציאותיים, אבל רבינו משה, רבינו אהרן; זה כואב לנו מאוד!! לָמָּה נִגְרַע?!

אפשר לומר שבאי בית מדרשו של משה הרימו גבה. שפשפו עיניים בתמהון. אחד אולי צעק שם מירכתי האלה: נו באמת, זה כמו לבוא לבקש מהפקיד לפתוח עבורך את דלת המטוס לאחר שהוא התחיל להתניע...

מה זה פה, סדר שלישי בחודש שבט? זה קרבן פסח!

קרבן פסח מקריבים אנשים טהורים, בארבעה עשר בניסן בין הערבים, וגמרנו.

אולי תרצו גם לנענע לולב עכשיו כי לא יכולתם בסוכות???

והם לא נעקצו מהתשובה, היטב ידעו שבקשתם לא מציאותית. אבל הם כן באו לפני משה ואהרן, ובכל זאת התגברו על הבושה וסיפרו על משאלת לבם האמיתית. העמוקה:

למה נגרע?!

ומשה רבינו רואה את לבם הדורש טוב. הוא רואה משהו שבשביל כך הוא מחליט ללכת לשאול את פי ה', מה לעשות עם האנשים האלה. הטמאים.

ואז התחדשה פרשת פסח שני. שחלקים בעמנו חגג את החג הפלאי הזה, לפני כחודש ימים. ביום ט"ו באייר.

*

הקבוצה השניה, אפשר לומר, דרשה משהו הרבה יותר ליגיטימי.

אז אם מגיע אברך ואומר: 'אני לא יודע מה לומר לך, אני שבוי בכף הקלע ממש. לא טוב לי. הכל מבולגן, אין 'שלום' ואין 'בית', אין תורה ואין עבודה. והילדים, געוואלד, הם קופצים על הראש ומורטים לי מהזקן...'

מפרשת השבוע אנחנו נדע, שהבנאדם הנחמד שלפנינו החליט לְהַתְעוֹלֵל עֲלֵינוּ. יש כאן בכלל סיבה אחרת, ודווקא היא לא נאמרה בשום צורה ואופן בתוך המכלול המבולגן שנשפך מלבו.

כי את הסיבה האמיתית, בפרט למי ששבוי בבגן האישי שלו - קשה לראות מיד.

צריך "ישוב הדעת" ו"התבוננות" - בשביל לזהות אותה.

ואם תאמר אמה: 'אני לא יודעת מה להגיד, אני רוצה בעצם להיות יותר עם הילדים, אבל אני רוצה יותר הכנסות. אז אני חייבת

לסגור אותם בצהרונים, ופעמיים בשבוע עד שש לא לראות אותם, הכל כי אני ממוקדת מטרה בענין ההכנסות. אבל אולי בכלל הרצון הזה, הוא רצון לא טוב, אולי זה מהאגו שלי, אולי זה מעצת היצר?'

גם כאן, יש לנו תשובה מפרשת השבוע.

כי אם יהודי פורש בקשה ממוקדת, והוא מתלבט בה בין שני רצונות שקורעים אותו עקב היותו יהודי שמחפש לעשות טוב, ודאי שיש כאן תשובה אלוקית ברורה וחזקה:

לך בכח הרצונות שלך, הקשב למה שהרצון אומר לך, מגיע לך פסח שני. מגיע לך לעשות את מה שהלב מרגיש שטוב לך!!!

נהלך ברגש

מילון רגשות, ניתוח והגדרה

בדידות

התרגיל השני, שהבטחנו לדבר עליו השבוע - מקורו בספרי החסידות. הרעיון שעומד מאחורי התרגיל הוא כזה:

מכיון שהבדידות כאמור איננה בגלל סיבה מסויימת, רק בגלל רגש פנימי שנמצא בנפש, שאין לו קשר מוכרח למציאות העכשווית, רק לחוויית בדידות שנכחה בתחילת החיים, בילדות.

לכן הבדידות הזו לא יכולה להירפא על ידי התחברות לאדם אחר. כי כמה "חבירות" שתהיה בין שניהם, היא לא תתחיל למלא את החלל הבדידותי, כי הוא הפך להיות כמו עצם הנפש.

אם אדם "בודד" שכזה ימצא, למשל, חבר. אז החבירות הזו תהיה לא בריאה בכלל. היא תהיה משא של תלותיות דביק ומעצבן.

חבירות חייבת לבוא על בסיס מלא, כשיש שני בני אדם מוצקים ובנויים בדעותיהם ומחשבותיהם, יחסית כמובן, הם יכולים להתחבר, ולהפיק תועלת מחבירותם, כי יחכימו זה את זה, ויאהבו זה את זה, ובכך יעניקו את החסר אחד לשני.

אז מה עושה ה"בודד" שהוא בודד בעצם הוויייתו? הסטיקרים במירון שואגים אליו "בודד - תתבודד".

ההתבודדות, תעשה חיבור מבדידות אין סופית, אל האור האין סוף. וכאן כבר יש קשר מוכח, אין סוף באין סוף.

ולא רק זה אלא שיש דיבור מתורגל בספר "דגל מחנה אפרים" (פרשת בהר):

גר אנכי בארץ והשי"ת ברוך הוא כביכול הוא גם כן גר בעולם הזה שאין להשיג בזה העולם כל זמן שמלושב בחומריות עצם אלקותו יתברך וגם אנכי גר בארץ לכן אל תסתור ממני מצותיך לשון צוותא ודביקות סתרי תורתך ומצותיך הצפונים וחתומים בתוכן כל מצוה ומצוה כדרכו של גר שלא לגלות מסתוריו כי אם לגר חבירו כמותו...

אז תכלי'ס, מה הגבול הדק, בין רצון טהור, שהקב"ה שמח שאני מבטא אותו, ורוצה ומייחל ומשתוקק למלא לי אותו, עד כדי שהוא יביא לי אותו בדרכים שלמעלה מדרך הטבע. ובין הרצון הלא טהור, שמגיע מהמיצצים המגעילים של הקיבה האנוכית, הדורשת נוחיות ללא מיצרים.

מה אתם אומרים?

*

אני אוהב את רש"י, כי הוא אומר מילה אחת, והוא שופך הרבה אור על כל מיני דילמות.

הוא אומר כך: וְיָהִי הָעַם פְּמִתְאַנְנִים - אין מתאוננים אלא לשון עלילה, מבקשים עלילה האיך לפרוש מאחרי המקום.

ואחר כך הוא חוזר שוב על עקרון זה: וַיִּשְׁבוּ וַיִּבְכוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֵאֲכַלְנוּ בֶּשֶׂר - וכי לא היה להם בשר והלא כבר נאמר (שמות יב לח) וגם עָרַב רַב עֲלֵה אֶתְּם וְצֹאן וּבָקָר וגו'. ואם תאמר אכלום, והלא בכניסתם לארץ נאמר (במדבר לב א) וַיִּמְקְנֶה רַב הָיָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', אלא שמבקשים עלילה.

"מבקשים עלילה" בשפה שלנו זה כמו: "היעד שלו כבר מסומן, כל מה שנשאר זה הדרך".

כמו אצל יוסף הצדיק. שבכלל לא חשב שאחיו מרגלים. ורק התכוון לאיזו כוונה מסויימת שנידונה כבר בספרי המפרשים מה.

וכשהוא פורס את "חשדותיו" בפני השבטים, הם מבינים שיש להם כאן עסק עם מישהו שלא מתכוון לענין ולנושא שעליו הוא מדבר. כי אם כן, לא יתכן שמפעם לפעם מתפתחת מערכת של חשדות שמתחילות בריגול ועתידות להסתיים בגניבת הגביע ועוד.

לכן הם אומרים לו: 'אדוני המשנה למלך! מִתְחַלֶּה בְּעֵלְיָה בְּאֵת עֲלֵינוּ. זה לא הגיוני שאתה חושד אותנו גם בזאת וגם בזאת וגם שואל כל הזמן מה שלום אבא ומה שלום האח - מדי הרבה עלילות. מוכרחת להיות כאן סיבה אחרת. גלה לנו אותה!'

*

כשהאספסוף מתקבץ על משה, הוא סימן לעצמו יעד. לקטר.

כן, ולמה לא מתוק? ולמה לא שום? כן, למה לא בצל, אהה? ולמה לא חציר, כן כמו כבשים אז מה אני רוצה לאכול כמו כבש, מה זה עבירה? ולמה ולמה...'

לך תענה להם למה. אם תענה למה לא חציר, הם יתחילו לקטר שהם לא מקבלים במבה אוסם, אפילו שיוסף שורץ, הטכנולוג של אוסם עדיין לא נולד באותם ימים...

וכשאחד מסמן לעצמו יעד כזה, לפעמים נותנים לו, בשביל לסגור את הפתח לרצון הבלתי נדלה. אבל אוי לכזו נתינה - הַבֶּשֶׂר עוֹדְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרָם יִכְרַת וְאֵף ה' תָּרַה בְּעַם.

ואילו ההתקבצות של הטמאים לנפש אדם, היתה ממוקדת, חדורת מטרה. אנחנו לא מסתירים כלום, לא אומרים משהו ורוצים משהו אחר, פשוט רוצים להקריב קרבן פסח.

*

ועוד משהו.

צורת הבקשה של האספסוף נראית כמו קנטור, עיניים כאלה חצי עצומות. חמוצות.

אבל הבקשה להקריב קרבן פסח, היא בקשה שמציתה ניצוץ בעיניים, שמדליקה את החיות בתוך עומק עומק הלב.

ואומר רבי צדוק הכהן מלובלין: על ידי הַצְעָקָה שֶׁצִּעְקוּ מַעֲמֵק לִבָּם לָמָּה נִגְרַע וגו', אָף שֶׁלֹּא הָיוּ רְאוּיִם לְקַרְבָּן פֶּסַח, רַק עַל יְדֵי הַחֲשֵׁק שֶׁלָּהֶם, עֲשָׂאוּ לְדַבְרֵי תוֹרָה וְזָכוּ לְפִרְשָׁה זוּ.